

Omgevingsvisie Rheden

STARTNOTITIE PROCES

Omgevingsvisie gemeente Rheden		
Opstellen en implementatie		
Opdrachtgever		Martin van Meurs
Projectleider		Karen Hoorn
Versie nummer/ Datum		
0.1	7/12/21	t.b.v. aanbesteding
0.2	21/12/21	Intern overleg
0.3	20/1/22	t.b.v. stuurgroep en co
1.1	9/3/22	Definitieve versie t.b.v. college besluit

INHOUD

Projectdefinitie	3
Opdracht	3
Aanleiding	3
Uitdaging	3
Doelstelling/ projectresultaat	4
Afbakening	4
Effecten	4
Doelgroep	4
Randvoorwaarden	5
Kwaliteit	5
Budget	5
Relatie met andere projecten/ beleid	5
Landelijk beleid	5
Provinciaal beleid	5
Regionaal beleid	5
Gemeentelijke beleid	6
Risicoanalyse	6
Plan van aanpak	6
Bijlage	8
Communicatie en Participatie aanpak intern en extern	8
Externe communicatie en participatie	8
Interne communicatie en participatie	9

PROJECTDEFINITIE

OPDRACHT

Maak een omgevingsvisie voor de gemeente Rheden en zorg dat na vaststelling de organisatie, bestuur en inwoners kunnen werken met de omgevingsvisie. En dat de omgevingsvisie goed kan worden beheerd. De omgevingsvisie moet december 2024 van kracht zijn (dus vastgesteld, gepubliceerd en raadpleegbaar).

AANLEIDING

Elke gemeente moet in het kader van de Omgevingswet een omgevingsvisie opstellen. De omgevingsvisie komt in de plaats van de huidige ruimtelijke structuurvisies, maar zal een bredere reikwijdte hebben dan deze structuurvisies, omdat in de omgevingsvisie het beleid voor de gehele fysieke leefomgeving wordt beschreven. Zo wordt in de omgevingsvisie ook het beleid op het gebied van bijvoorbeeld milieu, erfgoed, gezondheid en de sociale aspecten van de fysieke leefomgeving vervat. Een omgevingsvisie zorgt in samenhang met het omgevingsplan en omgevingsprogramma voor de juiste sturing op leefbaarheid, gezondheid en duurzaamheid in onze gemeente.

De Omgevingsvisie is onderdeel van het nieuwe stelsel van de Omgevingswet. Deze wet gaat uit van een verregaande transitie in het digitale stelsel, inzichtelijke beleidskeuzes- en afwegingen, integraliteit en grote veranderingen in houding en gedrag. De Omgevingswet is een samenvoeging van de huidige 26 wetten ten aanzien van de fysieke leefomgeving. Ook worden 120 Algemene Maatregelen van Bestuur vervangen door 4 AMvB's en wordt het aantal ministeriële regelingen van 120 naar 10 teruggebracht. Hiermee moet het stelsel eenvoudiger en overzichtelijker worden.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet was voorzien voor juli 2022, maar wordt uitgesteld. De nieuwe datum is 1 januari 2023. De Omgevingswet bestaat uit 5 samenhangende domeinen: Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH), Omgevingsplan, Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), Omgevingsvisie en Omgevingsprogramma.

UITDAGING

Het is de uitdaging om een omgevingsvisie op te stellen die wordt gedragen door samenleving, het gemeentelijk bestuur en het ambtelijk apparaat. Met als achterliggend doel: een omgevingsvisie waar de gemeentelijke organisatie mee kan werken, die richting en houvast geeft voor alle gebruikers en realistische ambities stelt.

Om de omgevingsvisie voor nu en de toekomst werkbaar en beheersbaar te houden moet de visie niet te complex worden. Het is belangrijk de hoofdlijnen goed vast te houden.

Veranderende Werkwijze

De relatie tussen de overheid en de samenleving is veranderd, er komt steeds meer ruimte voor initiatieven uit de samenleving. In de Omgevingswet wordt daarom meer ruimte geboden voor deze initiatieven. Overheid en samenleving zijn samen verantwoordelijk voor de fysieke leefomgeving. Dit vraagt een andere houding van overheid en maatschappij. De Omgevingswet gaat uit van: opgave-, gebieds- en klantgericht, integraal en digitaal. "Ja, mits" i.p.v. "Nee tenzij", werken vanuit vertrouwen i.p.v. regulering of controle én zoveel mogelijk opereren als één overheid.

Naast deze "technisch" inhoudelijk uitdaging, vraagt de Omgevingswet ook om een andere manier van denken en werken van onder andere de beleidsmakers en de politiek nu en in de toekomst. Ook deze veranderende denk/werkwijze (cultuur) wordt daarom meegenomen in het project.

Participatie

Voor een gedragen visie is participatie nodig zowel binnen de gemeentelijke organisatie en daarbuiten. Hierbij is het de uitdaging deze participatie zo in te richten dat iedereen zich gehoord voelt en iets kan inbrengen, maar dat we ook gebruik maken van de energie en inbreng die we de afgelopen jaren hebben opgehaald in verschillende participatietrajecten rondom structuurvisies en andere beleidsstukken. We moeten oppassen om niet te overvragen en trajecten opnieuw te doen. Er moet een goede balans zijn en gerichte aanpak. Voldoende ruimte om mee te praten zonder naar de bekende weg te vragen. Maar juist verdiepende vragen te stellen op actuele thema's. Zie participatieplan in de bijlage.

Vorm en ontsluiting

De Omgevingswet stelt geen eisen aan de vorm van de omgevingsvisie. De uitdaging is om samen de beste vorm te bepalen waarmee de omgevingsvisie straks digitaal is in te zien via het landelijke platform DSO (Digitaal Systeem Omgevingsvisie).

DOELSTELLING/ PROJECTRESULTAAT

Doelstelling is te komen tot een gedragen en sturende integrale visie voor de fysieke leefomgeving, die inzicht geeft in de ambities, kernwaarden en prioriteiten voor de verdere fysieke ontwikkeling van de gemeente Rheden en een duidelijke doorkijk geeft in de realisatiestrategie.

In de visie staat beschreven waar de gemeente zich binnen de fysieke leefomgeving verantwoordelijk voor voelt, kernwaarden, waar de gemeente naartoe wil met de fysieke leefomgeving, de manier waarop de gemeente deze doelen wil bereiken en binnen welke termijn.

De visie moet na invoering, uitvoerbaar en te beheren zijn door de lijnorganisatie. Hiervoor komt er een plan waarin het werkproces staat beschreven op basis waarvan de lijnorganisatie de omgevingsvisie kan beheren en actualiseren.

AFBAKENING

De geografische scope van de omgevingsvisie is de gemeentegrens. De omgevingsvisie wordt een dynamisch ruimtelijk document op hoofdlijnen. Het bevat (strategische) ambities en beleidsvoornemens. De omgevingsvisie is een kaderstellend document.

Uitgangspunt voor de ambities en de beleidsvoornemens zijn de kernkwaliteiten van de gemeente. Er zijn al veel ambities en beleidsvoornemens gemaakt in het nu geldende beleid. Deze worden ten aanzien van de ambities gebruikt als bouwstenen voor de omgevingsvisie en integraal afgestemd. Net als het beleid en vraagstukken waaraan parallel aan de omgevingsvisie vanuit verschillende andere beleidsvelden wordt gewerkt (bijvoorbeeld Economische visie of Watertakenplan). Zo wordt ook de motie visie op toerisme, van 9 november uitgewerkt tot bouwsteen voor de omgevingsvisie.

Sommige beleidskaders, zoals de structuurvisies Rheden en Kleine Kernen, vragen om een actualisatie en er dienen zich natuurlijk ook nieuwe vraagstukken aan. Denk bijvoorbeeld aan een vraagstuk over de toekomst van bedrijventerrein Haveland. Nu nog in ontwikkeling zijnde plannen ten aanzien van bijvoorbeeld Masterplan Veluwezoom en straks vastgesteld door raad en college wordt ook meegenomen in de integrale afweging.

De inhoudelijke totstandkoming van bovenstaande beleidsonderdelen vallen buiten de scope van dit project. Binnen de omgevingsvisie wordt zorggedragen voor de coördinatie en integrale afstemming.

Wanneer ambities in de omgevingsvisie MER-plichtig blijken te zijn dan worden deze nu niet meegenomen maar alleen aangestipt. Het MER-traject vraagt te veel tijd. En kan op een later tijdstip verder worden uitgewerkt. De omgevingsvisie is zoals gezegd een dynamisch document. Dit betekent dat ook na 2024 nog steeds ambities kunnen worden toegevoegd aan de omgevingsvisie of dat het omgevingsbeleid aangepast kan worden op basis van nieuwe inzichten en ontwikkelingen.

EFFECTEN

Door met één overkoepelende, richtinggevende omgevingsvisie op de samenhang van beleidsvelden (zoals ruimte, water, milieu, klimaat, natuur, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur en cultureel erfgoed) te sturen kan een duurzame ontwikkeling van de fysieke leefomgeving bereikt worden.

DOELGROEP

Het college is verantwoordelijk voor de totstandkoming van de omgevingsvisie, maar het is uiteindelijk een product van de gemeenteraad. De gemeenteraad heeft in de geest van de Omgevingswet vooral een kaderstellende rol. De portefeuillehouder Omgevingswet is bestuurlijk opdrachtgever. De omgevingsvisie geeft de gemeentelijke bestuursorganen strategisch richting en afwegingsruimte bij het maken van besluiten in de fysieke leefomgeving.

Voor ondernemers, inwoners, (maatschappelijke)organisaties, belangenbehartigers en (regionale) partners geeft de omgevingsvisie meer duidelijkheid over mogelijkheden en ambities van de gemeente in de fysieke leefomgeving.

Uiteindelijk is de omgevingsvisie alleen bindend voor de gemeente zelf, niet voor derden, en zal het product gebruikt worden door beleidsmedewerkers bij afweging, advies, toetsing, opstellen van omgevingsplannen en omgevingsprogramma's en voorbereiding van besluitvorming door college en raad.

RANDVOORWAARDEN

Uiterste opleverdatum omgevingsvisie juli 2024 gereed voor het besluitvormingsproces.

KWALITEIT

Inhoud

De kwaliteit van de omgevingsvisie wordt inhoudelijk bepaald door het bestaande beleid en hoe deze integraal op elkaar wordt afgestemd. Hierbij kunnen tegenstrijdige belangen naar voren komen en zullen er, om te komen tot een integrale visie, beleidskeuzes gemaakt moeten worden.

Vormgeving

Om de omgevingsvisie leesbaar te houden werken we met een laag detailniveau (hoofddijnen), schrijven we in klare taal en maken we leesbaar kaartmateriaal. De omgevingsvisie wordt ontsloten via het DSO.

BUDGET

Het opstellen van de omgevingsvisie wordt gefinancierd uit het budget van het programma Omgevingswet.

RELATIE MET ANDERE PROJECTEN/ BELEID

De relatie met andere projecten/ beleid dat van invloed is op de omgevingsvisie zijn op voorhand de hieronder staande projecten en beleidskaders. In de verdere uitwerking van het project zal deze lijst aangevuld worden.

LANDELIJK BELEID

- ❖ Nationale omgevingsvisie (NOVI)
 - De bouw van ongeveer 1 miljoen nieuwe woningen;
 - Meer duurzame energie gebruiken;
 - Aanpassen aan klimaatverandering;
 - De ontwikkeling van een circulaire economie;
 - Omschakeling naar kringlooplandbouw.

PROVINCIAAL BELEID

- ❖ Omgevingsvisie Provincie Gelderland

REGIONAAL BELEID

- ❖ Groene Metropool Regio (GMR)

GEMEENTELIJKE BELEID

Beleid o.a.	Projecten o.a.
❖ Omgevingsvisie buitengebied Rheden ❖ Structuurvisie Velp/ Rheden/ Dieren/ Kleine Kernen ❖ Global Goals ❖ Div. sectorale beleidsstukken (volgt uit de inventarisatie) ❖ Omgevingsplan ❖ VTH	❖ Warmtevisie ❖ Veluwe op 1 ❖ Havikerpoort ❖ Rivierklimaatpark

RISICOANALYSE

Het omgevingsplan steunt op de visie. Het omgevingsplan is het toetsingskader voor ruimtelijke plannen. Zonder omgevingsplan kunnen er geen vergunningen of toestemmingen worden verleend aan initiatieven. Als de omgevingsvisie niet op tijd wordt vastgesteld, is er geen document waar het omgevingsplan op kan terugvallen of waarop omgevingsplannen kunnen worden gebaseerd.

De omgevingsvisie uit de Omgevingswet komt in de plaats van de huidige strategische sectorale beleidsdocumenten van de gemeente. Gemeenten hoeven niet direct bij inwerkingtreding van de Omgevingswet een omgevingsvisie te hebben. Dat moet op uiterlijk 31 december 2024.

Er is geen wettelijke sanctie wanneer er geen omgevingsvisie is in 2024. Maar zonder omgevingsvisie stagneren ook de andere processen in de Omgevingswet zoals het omgevingsplan, en worden gebiedsontwikkelingen en beleidsvorming bemoeilijkt.

Zoals aangegeven bij de afbakening van het project worden ambities in de omgevingsvisie die MER-plichtig blijken te zijn nu niet meegenomen maar alleen aangestipt. Deze ambities krijgen een plaats in de nader uit te werken programma's of worden meegenomen als actualisatie op de omgevingsvisie in een later stadium. Als in de omgevingsvisie ambities opgenomen zouden worden die MER-plichtig blijken te zijn, brengt dit het risico met zich dat de omgevingsvisie niet voor de wettelijke termijn (december 2024) kan worden vastgesteld.

Als beheermaatregel zullen richtinggevende uitspraken in de Omgevingsvisie daarom getoetst worden op hun MER-plichtigheid.

PLAN VAN AANPAK

Het plan van aanpak is hieronder op hoofdlijnen weergegeven.

Activiteit	Resultaat	Doorlooptijd	
Fase 0 projectdefinitie		Q4 2021	Q4 2021
0.1	Projectcontract		
	Participatieplan intern		
	Participatieplan intern		
	<i>Proces/communicatie/participatie aanpak</i>		
GO/NO GO	Stuurgroep/ Raadsbesluit		
	<i>Proces/communicatie/participatie aanpak</i>		
Fase 1 Inventarisatie en eerste keuzes		Q1- 2022	Q3 2022
1.1 Wat is er aan beleid			
Communicatie intern			
1.2 Wat zijn de ambities			
1.3 Wat zijn de kernwaarden (*zie fase 0)			
Participatie extern	Inventarisatie presenteren en reacties ophalen		
	Koersnota		
GO/NO GO	Stuurgroep/ Raadsbesluit kadernota		
Fase 2 eerste concept omgevingsvisie		Q4 2022-	Q3 2023

2.2 Concept omgevingsvisie			
GO/NO GO	Stuurgroep/ Raadsbesluit omgevingsagenda		
Participatie extern	Terugkoppeling wat is opgehaald in fase 1, wat daarmee is gedaan in eerste concept en reacties ophalen. Ophalen input vanuit de andere participatietrajecten rondom beleid.		
Communicatie intern			
	Concept omgevingsvisie		
GO/NO GO	Stuurgroep/ Raad oordeelvormend conceptvisie		
Fase 3 ontwerp omgevingsvisie		Q3 2023	Q2 2024
3.1 Ontwerp omgevingsvisie	Ontwerp omgevingsvisie		
GO/NO GO	Stuurgroep/College vrijgeven voor inzage, Raad geïnformeerd ontwerpvisie ter inzage		
Communicatie intern			
Participatie extern	Presentatie omgevingsvisie zoals deze ter inzage wordt gelegd. Terugkoppeling wat gedaan is met de reacties in fase 2.		
3.2 Zienswijze periode			
3.3 Omgevingsvisie aanpassen	Omgevingsvisie		
GO/NO GO	Stuurgroep/ College besluit met voorstel aan raad tot vaststelling		
Fase 4 besluitvormingsproces		Q3 2024	Q4 2024
4.1 besluitvormingsproces	Raadsbesluit vaststelling omgevingsvisie		
Fase 5 Beheerplan omgevingsvisie		Q1 2022	Q4 2024
5.1	Logboek werkzaamheden		
5.2	Beheerplan		
	Stuurgroep/College besluit		

BIJLAGE

De participatie rondom de omgevingsvisie is afgestemd en inhoudelijk in lijn met het in voorbereiding zijnde participatieplan Omgevingswet.

COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE AANPAK INTERN EN EXTERN

Voor een gedragen visie is participatie nodig zowel binnen de gemeentelijke organisatie en daarbuiten. In deze bijlage wordt omschreven hoe op hoofdlijnen omgegaan wordt met de communicatie en participatie rondom het opstellen van de omgevingsvisie.

We zetten in op een balans tussen zowel digitale en fysieke communicatiemiddelen om een breder doelgroep te bereiken. Daarnaast maken eventuele maatregelen rondom corona het onzeker hoe de participatie rondom dit traject gevoerd kan worden. Wanneer fysieke bijeenkomsten niet mogelijk zijn zullen deze digitaal georganiseerd moeten worden.

EXTERNE COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE

We vinden het belangrijk dat inwoners en ondernemers in de gemeente voldoende invloed hebben op de op te stellen ambities en prioriteiten voor de verdere fysieke ontwikkeling van de gemeente Rheden. Daarom is de participatie gericht op meedenken en informeren van inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden.

PARTICIPATIEPLAN

We willen in het participatietraject rondom de omgevingsvisie gebruik maken van de energie en inbreng die we de afgelopen jaren met elkaar hebben opgehaald bij het opstellen van o.a. de omgevingsvisie buitengebied en de structuurvisies voor de dorpen. Het zou zonde zijn om deze verloren te laten gaan. Als tweede willen we gebruik maken van de participatie trajecten die voor dit jaar op stapel staan over vragenstukken ten aanzien van het (sectoraal)beleid. Door aan te haken bij deze participatie trajecten krijgen we de kans verdiepende vragen te stellen op onderwerpen. Ten slotte organiseren wij momenten waarop we in gesprek gaan over de omgevingsvisie in zijn geheel. Op deze manier denken wij te voorkomen dat we onze inwoners en ondernemers overvragen.

We liften het komende jaar mee op de in op de participatie rondom o.a.:

- De actualisatie van de erfgoednota.
- Watertakenplan
- Water en klimaatadaptatie
- Klimaatbeleid
- Warmtetransitie
- Economische visie
- Participatieplan Omgevingswet

IN FASE 1 INVENTARISATIE EN EERSTE KEUZES

Op basis van de inventarisatie van de bestaande beleidskaders en al opgehaalde inbreng doen wij een eerste vingeroefening. We leggen strategische ambities en kernwaarden voor via stellingen. Deze toetsen we op hun woorden, bijvoorbeeld via enquêtes (bijvoorbeeld Rheden spreekt of opiniepeilers), gesprekken op de markt of in een pop-upstore.

FASE 2 EERSTE CONCEPT OMGEVINGSVISIE

Aan het einde van fase 2 presenteren we het concept en gaan we in dialoog met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden over het conceptvoorstel omgevingsvisie. Hierbij is het de uitdaging dit zo in te richten dat iedereen ruimte krijgt voor inbreng en zich gehoord voelt. Door bijeenkomsten in te delen per dorp kan het gesprek gericht gevoerd worden en het accent verlegd worden naar dorpsrelevante thema's. Het buitengebied is voor iedereen van belang en wordt aan elk dorp toegevoegd als gespreksonderwerp. De vormgeving van de bijeenkomsten/dialogen wordt nader bepaald gedurende het verloop van het project.

FASE 3 ONTWERP OMGEVINGSVISIE

In deze fase van de ontwerp omgevingsvisie wordt de input verwerkt die is opgehaald uit fase 2. Fase 3 wordt afgesloten met een presentatie aan alle inwoners en andere betrokkenen waarin wordt teruggekoppeld wat er is opgehaald in het traject, welke afwegingen zijn gemaakt en wat het resultaat is. Vervolgens wordt de omgevingsvisie ter inzage gelegd. Dan kan eenieder die dat wil daar zijn zienswijze mondeling danwel schriftelijk op indienen.

Deze zienswijze wordt gewogen en verwerkt in de Omgevingsvisie. Deze wordt samen met een zienswijzenota ter vaststelling aangeboden aan de raad. Belanghebbenden krijgen de gelegenheid in te spreken en hun visie te geven.

COMMUNICATIEPLAN

Rondom de mijlpalen van de omgevingsvisie zullen we via social media en middels digitale nieuwsbrieven interactief communiceren. Daarnaast haken we aan bij de bestaande platformen van bijvoorbeeld gemeente Rheden, erfgoed en klimaat om de dialoog te voeren met inwoners, ondernemers en belanghebbenden.

Bekeken wordt of we een gemeente brede (digitale) nieuwsbrief kunnen opzetten waar alle actuele informatie rondom de verschillende participatietrajecten wordt gecommuniceerd.

INTERNE COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE

FASE 1 INVENTARISATIE

In de eerste fase worden intern de collega's breed uitgenodigd om kennis te nemen van de aanpak van de omgevingsvisie. Dit wordt gedaan via een startbijeenkomst en intranet.

Van de beleidsmedewerkers zal inbreng op de omgevingsvisie worden gevraagd.

Aan het einde van fase 1 wordt het deelproduct met de geïnteresseerden gedeeld en wordt via intranet de gehele organisatie geïnformeerd.

FASE 2 CONCEPT VISIE

Van de beleidsmedewerkers zal inbreng op de omgevingsvisie worden gevraagd. Fase 2 wordt afgerond met een presentatie van het concept en de vraag nog input te leveren als de presentatie daar aanleiding voor geeft.

FASE 3 ONTWERPVISIE

In fase 3 wordt de input uit fase 2 verwerkt tot een definitief ontwerp omgevingsvisie. Waar nodig zal de dialoog worden gezocht met collega's om verdiepende vragen te stellen.

Fase 3 wordt afgesloten met een presentatie van de ontwerp omgevingsvisie, voorafgaand aan de officiële ter inzagelegging.